

A Regional Group of the
International Music Council

Avrupa Müzik Konseyi'nin İstanbul Toplantısı

19-22 Nisan 2012 tarihleri arasında İstanbul Borusan Müzik Evi çok önemli uluslararası bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Borusan Kültür Sanat işbirliğiyle İstanbul'da düzenlenen European Music Council'in (EMC-Avrupa Müzik Konseyi) European Forum on Music/Avrupa Müzik Forumu "Transcending Boundaries-Building Bridges" (Sınırları Aşmak-Köprüler Kurmak) başlıklı yıllık toplantısı için başta Avrupadan olmak üzere dünyanın farklı ülkelerinden müzik eğitimi temsilcileri geldi.

Konsey başkanı Timo Klemettinen özellikle bu toplantının çok çeşitli müzikal kültürüyle Doğu ve Batı arasında adeta bir köprü vazifesi gören İstanbul'da yapılmasının anlamlı olduğunu bildirdi. Forumda tartışılmak üzere ana temalar olarak mobilite ve sanatçı vizeleri, Türkiye'de müzik eğitimi, Avrupa'da müzik eğitimi için Bonn Deklarasyonu, gençler ve müzik kariyerleri, devlet ve özel sektör destekleri ve dijital ortamda müzikal ifade özgürlüğü için inisiyatifler seçilmişti. Aynı anda farklı salonlarda ayrı ayrı oturumların yapıldığı forum programı mini konserler ve akşam konserleriyle zenginleştirilmişti. Aynı anda birkaç oturum yapıldığından, yazımda, katılmayı seçtiğim ve forumun bence önce çıkan oturumlarını ele alacağım. 19 Nisan akşamı Borusan Quartet'in açılış konserinin ardından, 20 Nisan Cuma günü toplantı programı başladı. Melih Fereli ve müzikolog Martin Greve'nin Avrupa müziğinin sadece Avrupa'nın müziği olarak değil global müzik kültürünün

temeli olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurguladıkları açılış konuşmalarını, mobilite ve uluslararası diyalogun ele alındığı "Sınırları Aşmak" başlıklı panel takip etti. Panelde sanatçıların vize alırken yaşadıkları problemlere değinilirken, gelişmekte olan ülkelerdeki sanatçıların gelişmiş ülkelerdeki kültür-sanat aktivitelerine erişebilmelerinin öneminden bahsedildi. UNESCO konvensiyonunda alınan kararlar ve gerçekler arasındaki boşluklarla ilgili uygulama konusunda alınan inisiyatifler ele alındı, kültürlerarası diyalogun geliştirilmesi için yapılabilecekler ve mevcut engelleri aşmanın yolları tartışıldı. Paneli İTÜ'den Erdem Şimşek'in mini bağlama konseri takip etti.

Tüm forumun, bence, Türkiye'deki müzik eğitimi konusunu ele alan tek oturum olması bakımından ve dolayısıyla Avrupa'da müzik eğitiminde üst düzey söz sahibi bir topluluğa sunulması bakımından en can alıcısı Prof. Filiz Ali'nin moderatörlüğündeki Süher Pekinel, Yrd. Doç. Dr. İlke Boran, Burak Onur Erdem ve Yrd. Doç. Dr. Turgut Pöğün'ün konuşmacı olarak katıldıkları "Türkiye'de Müzik Eğitimi" başlıklı olanıydı. Prof. Filiz Ali

Cumhuriyet'in ilk yıllarında müzik eğitimi konusunda atılan adımlara ve Hindemith, Ebert ve Zuckmayer'in Türkiye'ye davet edilmişleri ve görevlendirilmelerine kısaca değinerek sözü Yrd. Doç. Dr. İlke Boran'a bıraktı. Boran, Cumhuriyet'in ilanından önce Atatürk'ün 1 Mart 1923 tarihli konuşmasında Türkiye'de müzik eğitimi için konservatuvar kurulması gereğinden bahsettiğini, sonrasında 1924 yılında Ankara'da müzik öğretmenliği okulunun kurulduğunu, 1925 ve 1928 yıllarında çıkarılan özel yasalarla üstün yetenekli çocukların Avrupa'da müzik eğitimine gönderilmelerinin gündeme geldiğini söyledi. İlk gönderilen öğrencilerin Türk Beşleri olduğunu, İdil Biret ve Suna Kan'ın ise devlet bursuyla üstün yetenekli çocuklara ilişkin 1948'de çıkarılan kanun kapsamında yurtdışına müzik eğitimine gönderildiklerini ekledi. Yıl yıl Cumhuriyet döneminden günümüze müzik eğitimi konusunda atılan adımlara, İstanbul, Ankara ve İzmir'de konservatuvarların kuruluşuna değinen İlke Boran, 1981'de tüm konservatuvarların YÖK'e bağlandığını belirtti. Konuşmasını Türkiye'de tüm illerdeki konservatuvarların listesini sunarak ve 2004 yılından beri Erasmus sisteminin müzik eğitiminde uygulandığına değinerek sonlandırdı.

İkinci konuşmacı dünyacı ünlü piyanistimiz, Süher Pekinel'di. Pekinel sunumunda Türkiye'de müzik eğitimi konusunda yürüttükleri projeleri ele aldı. Mevcut üç projelerini, Türkiye'de çocukların klasik müzik ve sanata ilgilerinin ve bu alanlardaki bilgilerinin zayıflığının dikkatlerini çekmesi üzerine üstün zeka ve özel yetenekli çocukların eğitim gördükleri TEVİTÖL'de kurdukları müzik bölümü, dünya sahnesinde genç yetenekler ve Orff müzik eğitimi sistemiyle Anadolu'da müzik eğitimini yaygınlaştırma olarak tanımladıktan sonra, her bir projenin, başlangıcından bugüne işleyişi ve sonuçları hakkında bilgiler verdi. Tevitöl'de kurdukları müzik bölümünde sadece çalgı eğitiminin değil, haftada üç saat olmak üzere solfej ve müzik tarihi derslerinin de verildiğini, öğrencilerin düzenli olarak konserlere, sergilere, müze gezilerine götürüldüklerini, sadece müzik değil diğer sanat dalları hakkında da bilgi sahibi olmaları sağlandığını ve sürekli takip edilen hocaların konservatuvar ve orkestralardan seçtiklerini belirten

“Tüm forumun, bence, Türkiye’deki müzik eğitimi konusunu ele alan tek oturum olması bakımından ve dolayısıyla Avrupada müzik eğitiminde üst düzey söz sahibi bir topluluğa sunulması bakımından en can alıcısı Prof. Filiz Alı’nın moderatörlüğündeki Süher Pekinel, Yrd. Doç Dr. İlke Boran, Burak Onur Erdem ve Yrd. Doç. Dr. Turgut Pöğün’ün konuşmacı olarak katıldıkları “Türkiye’de Müzik Eğitimi” başlıklı olanıydı.”

Pekinel, TEVİTÖL’de kurdukları ve beş yılın sonunda kendilerinin dahi beklentilerinin üzerinde başarı kazandıkları bu sistemin diğer özel ve devlet okullarında müzik eğitimine model olmasını amaçladıklarını söyledi. Konuyla ilgili Milli Eğitim Bakanlığına her sınıfta okutulması gereken müfredatı sunduklarını ve sıcak karşılandıklarını bildirdi.

Dünya sahnelerinde genç yetenekler projeleri için 10 üstün yetenekli konservatuvar öğrencisinin seçildiğini ve Onduline firmasının maddi desteğiyle bu öğrencilerin yurtdışında eğitim aldıklarını, uluslararası yarışmalara ve masterclass’lara katıldıklarını belirtti. Bu projeye amaçlarının dünya çapında sanatçılar yetiştirmek olduğu kadar Türk-Avrupa ilişkilerine katkıda da bulunmak olduğunun altını çizdi. Böyle bir sistemin bir defalık değil, uzun süreli sürdürülmesinin gereğini vurguladı.

Üçüncü projeleri kapsamında ise 9 pilot bölgenin seçilerek Orff müzik eğitimi sisteminin uygulandığını, müzik derslerinin haftada iki saate çıkarıldığını, velilere aktif rol verildiğini, müzik öğretmenlerinin eğitildiklerini ve ilk etapta onbeş bin çocuğa ulaşıldığını atılan adımlar olarak listelerken, kaliteli bir eğitim için öğretmenlerin yaşam kalitelerinin ve gelirlerinin iyileştirilmesine ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekti. Orff sisteminin uygulanması neticesinde ilk yılda kazanılana üstün başarıyla bu sistemin akademik alana alınması gündeme gelince, Marmara Üniversitesi, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi ve Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Müzik Eğitimi bölümlerinde uygulamalar yapıldığını bildiren Pekinel, handikapın bu eğitimi alarak mezun olan müzik öğretmenlerinin daha iyi imkanlar için özel okullara yönelmeleri olduğunu, dolayısıyla devletin bir ağ sistemi kurarak müzik eğitimcilerinin diğer müzik öğretmenlerine sistemi tanıtmalarının ve öğretmelerinin sağlanması gerektiğini söyledi. Ayrıca müzik eğitimi veren hocaların pedagojik formasyonlarının zayıf olduğuna dikkat çekerek, Avrupa standartlarında bir

müzik eğitimi hedefleniyorsa hocaların 2-3 yılda bir yeniden eğitime dönmelerinin ve kendilerini güncellemelerinin şart olduğunu vurguladı.

Oturumun üçüncü konuşmacısı Yrd. Doç. Dr. Turgut Pöğün, konuşmasını müzik eğitiminde farklı müzik stillerinin ele alınması ve öğretilmesinin önemi etrafında çerçevlendirdi. Türkiye’deki sistemde konservatuvardan mezun olan öğrencinin Batı müziğinden başka bir müzik türüyle tanışma imkanı bulmadığını, bunun 21. yüzyıl müzik kültürüne uygun olmadığını, popüler müzik, film müziği ve benzeri müzik derslerinin eklenmesi gerektiğini bildirdi. Ancak bu şekilde konservatuvar mezunlarının kariyerleri konusunda alternatif seçimlere yönelebileceklerini, üniversitelerin öğrencilere sadece önceden belirlenmiş alanlarda didaktik bilgiler veren kurumlar değil, onların yaratıcılıklarını destekleyen ve yeni fikirler oluşturmalarını besleyen, yol gösteren kurumlar olmaları gereğini vurguladı.

Son konuşmacı Burak Onur Erdem formal olmayan müzik eğitimi biçimlerini ele alırken, özellikle koroların bu anlamda önemine dikkat çekti. Müzik eğitiminde koroların en önemli avantajlarını büyük kitlelere ulaşım, maliyetinin düşüklüğü (çalgının insanın kendi sesi olması) ve koroda şarkı söylemek için yıllarca eğitim gerekmemesi olarak listeledi. Kendi özgeçmişiyse koro konusunda müzik eğitimi almak isteyen birinin nasıl kendini geliştirebileceğini örnekleyen Erdem, yaptıkları projeler arasında İstanbul’da bir Koro Derneği kurmak olduğunu söyledi. Uluslararası koral projelerin üretilmesinin önemine değindi. Konuşması sürpriz bir vokal dinletiyse sonlandı.

Dinleyiciler oturumu değerlendirirken sunumları dürüstlüğü ve sorunları dile getirileri bakımından etkili bulduklarını ifade ettiler. Bu önemli toplantıda, kısıtlı zaman zarfında, Türkiye’deki müzik eğitimi hakkında sistematik bilgiler verildiyse

de Türkiye’deki üniversitelerin müzik eğitimi fakültelerinden bir akademisyen de konuşmacılar arasında yer alsaydı ve bir sunum yapsaydı diye düşünmeden edemedim. Türkiye’deki formal ya da informal müzik eğitimi ile ilgili istatistiksel bilgileri de bu konuda güncel araştırma yapan bir akademisyenden duymak yerinde olurdu.

Günün son oturumlarından birine geçmeden önce Borusan Çocuk Korosu mini bir konser verdi. Türkçe, Fransızca ve İtalyanca sunulan konser repertuarı beğeni kazandı.

Avrupa Müzik Forumu’nun temeli Bonn Deklarasyonu ve orada alınan kararlar ve hedeflere dayanıyordu. Dolayısıyla forumun öne çıkan bir diğer oturumu “Müzik Eğitimiyle Köprü Kurmak - Bonn Deklarasyonuyla Pratik Testi” başlığını taşıyan, İngiltere’den, 3000 amatör müzik grubunu şemsiyesi altında toplayan Music Making grubunun CEO’su Robin Osterley, İsveç’ten Stockholm Kraliyet Müzik Akademisi’nin Rektörü Johannes Johansson ve EMC Başkanı, Finlandiya Müzik Okulları Derneğinin Genel Müdürü Timo Klemettinen’in konuşmacı olduğu, Avrupa Müzik Okulları Birliği Başkanı Helena Maffli’nin moderatörlüğündeki oturumdur.

Bonn Deklarasyonu’nun üç odak noktasının müzik eğitiminin ulaşılabilirliği, kalitesi ve kişiyi ve toplumu etkileyen sosyal bir enstrüman olarak tanımlandığı oturumda, her üç konuşmacı da bu deklarasyonun

Dr. Evren KUTLAY

©Aref MustafaZadeh

yonun tüm müzik eğitimcileri tarafından okunmasının ve tanınmasının önemini vurguladılar.

İlk konuşmacı Robin Osterley, Music Making grubunun İngiltere'deki müzik eğitimi ve icrası alanında çok yönlü çalışmalarından bahsetti. Müzisyenlere çok yönlü destek olduklarından ve onların artistik hedeflerini belirlemede yön gösterdiklerinden söz etti. Üyelerinin yılda yaklaşık 12,500 konser verdiklerini ve İngiltere ekonomisinde çok önemli rollerinin olduğuna dikkat çekti.

İkinci konuşmacı Timo Klemettinen ise Bonn Deklarasyonunu açıkladığı konuşmasında, deklarasyonun üç hedefinin dengeli olarak eş zamanlı ele alınması gerektiğini, birinin öne çıkmasının verimsiz sonuçlar doğuracağını vurguladı.

Son konuşmacı Johannes Johansson ise konuşmasında Bologna sürecine ve bu süreçte uygulanan projelere değindi. Bologna sürecinin temelinin mobilite olduğuna dikkat çekti.

Ayrıca Johansson'un müziği ekolojik sisteme benzettiği metaforu dinleyiciler arasında büyük ilgi uyandırdı. Ekolojide herşeyin birbirine bağlı ve birbiriyle ilintili olduğunu, küçük, önemsiz görünen

birşeyin yerini değiştirdiğimizde ya da onu gözardı ettiğimizde tahmin edemediğimiz bir başka elemanla ilintisi sebebiyle öngörülemeyen sonuçlara sebep olabileceğini, bu durumun müzik eğitimi ve müzik hayatımızla da benzeştiğini vurguladı.

Formal ve informal tanımında ve ayırımında yanlıgıların olduğunu belirten Johansson öğrenmekten bahsediliyorsa eğitimin formal ya da informal olmasından ziyade hedeflerinin ve sonuçlarının değerlendirilmesinin doğru olacağına dikkat çekti. Ele aldığı bir diğer konu da dinleyici ve sanatçı tanımlarıyla, canlı müzik ve dijital müzik kavramlarının gözden geçirilmesi gereği ve hiçbirinin birbirinden ayrı değerlendirilememesinin şart olduğuydu. Sözlerini, Bonn Deklarasyonunun üç hedefinin birbirine bağlı olduğunu, ulaşımın kalite yarattığını, kalitenin çekiciliğini ve sosyal gelişime katkısını vurgulayarak noktaladı. Akşam, Süreyya Operası'ndaki "İki Pişano ve Perküsyon" başlıklı Hasan Uçarsu'nun eserlerinden oluşan çağdaş Türk müziği konseriyle sona erdi.

Forumun ikinci gününde öne çıkan tartışma konuları Avrupa'da müzik ve kültüre devlet ve özel sektör desteği ve müzikal ifadede internet ortamı idi. Ayrıca gün boyu bildiri ve proje sunumları yapıldı.

Günün mini dinletisi ise İTÜ'den Neva ve Yelda Özgen'in kemençe ve çello konseriydi. Forumun kapanışı Sumru Ağırürüyen ve Göksel Baktagır'ın "Songs passing through İstanbul" (İstanbul'dan geçen şarkılar) konseriyle yapıldı. Toplantının son günü EMC yıllık toplantısı kapsamında yapılan oylamalara ve misafirler için düzenlenen Beyoğlu turuna ayrıldı.

Genel olarak Avrupa Müzik Forumu'nun içeriği son derece zengin ve bilgilendiriciydi. İstanbul'da, yanı başımızda düzenlenen bu önemli uluslararası toplantıya Türk üniversitelerinden, konservatuvarlarından ya da bağımsız müzik icra ve araştırmacılarından katılımın hemen hemen yok denecek kadar az olması dikkatimi çekti. Oysa, bu forum, Avrupa'da müzik hayatıyla ilgili uygulamalardan ve güncel bilgilerden haberdar olmak, bağlantılar kurabilmek bakımından eşsiz bir toplantıydı. Türkiye'de müzik eğitiminin ve genel müzik hayatının uluslararası alanda tanıtılmasında önemli bir rolü olduğunu düşündüğüm bu değerli uluslararası toplantıya yaptığı başarılı ev sahipliği için Borusan Kültür Sanat'ı kutluyor, daha nicelerinin, daha çok Türk katılımcıyla ülkemizde gerçekleşmesini temenni ediyorum.

lilamüzik ARŞİV SERİSİ ARCHIVE SERIES

CEMAL REŞİD REY'İN ANISINA

A TRIBUTE TO CEMAL REŞİD REY

1956'dan günümüze arşiv kayıtları

Archive recordings from 1956 to the present

PIERRE FOURNIER

ALIRIO DIAZ

SUNA KORAD

BAHAR BİRİCİK

AYDIN KARLIBEL

CEMAL REŞİD REY

TADEUSZ STRUGALA

ALEXANDER RAHBARI

HİKMET ŞİMŞEK

2 CD + 1 DVD

HALİT REFİĞ'İN "75 YAŞINDA ORKESTRA BAŞINDA" BELGESELİYLE BİRLİKTE
INCLUDING HALİT REFİĞ'S DOCUMENTARY FILM "CONDUCTING AT AGE 75"